

Med støtte fra:

UNDERVISNINGS
MINISTERIET
STYRELSEN FOR
UNDERVISNING OG KVALITET

Kultur⁺

Selvtægt

- når retssystemet ikke slår til

Mål

- + Du kan kende forskel på selvtægt og selvforsvar.
- + Du kan bruge begreberne den lovgivende, den dømmende og den udøvende magt.
- + Du kan diskutere, om det er ok at udøve selvtægt.

Baggrund

Selvtægt betyder helt grundlæggende at tage loven i egen hånd.

I Danmark er det retslige system delt op i tre magtinstanser:

Folketinget laver lovene, og den siddende **regering** har ansvaret for at udøve de vedtagne love. Det sker gennem justitsministeriet, som har ansvaret for politiet og til sidst har **domstolene** ansvaret for at dømme på baggrund af de vedtagne love.

De tre led kalder man for den **lovgivende**, den **udøvende** og den **dømmende magt**. Samlet set betyder det, at man kalder Danmark for en **retsstat**.

Hvis man tager loven i egen hånd gennem selvtægt, tilsidesætter man retsstaten, fordi man selv bliver den dømmende og den udøvende magt.

Når man i stedet taler om selvforsvar, så er der tale om fx at forsvare sig imod en overfaldsmand. Så snart overfaldet er stoppet, og man selv fortsætter fx for at straffe den der angreb, så er der igen tale om selvtægt. Selvforsvar er lovligt - det er selvtægt ikke.

(CC BY-SA 4.0 - Silje Bergum Kinsten-norden.org)

**Kilde 1:
Borgerværnet Dansk modstand og Selvforsvar (DmoS)**

”Langt de fleste værn fungerer som en slags udvidet nabohjælp, hvor ganske almindelige borgere holder et ekstra vågent øje med indbrudstyve og hærværksmænd i deres nabolag. Enkelte patruljerer også i det lokale natteliv for at sikre borgernes tryghed, men der er også nogen, der går skridtet videre.

(..) Sidste år deltog Dansk Modstand og Selvforsvar eksempelvis i en ”grænseaktion” med den indvandrerkritiske forening Stop Islamiseringen af Danmark. Sammen patruljerede de den dansk-tyske grænse, som ifølge begge grupper står ”pivåben” for terrorister.

For tre uger siden var TV 2 med SIAD på grænsepatrulje igen, og her deltog også medlemmer af Dansk Modstand og Selvforsvar, men i SIADs navn.

- Grænseaktionen var måske lidt aggressiv, og vi diskuterede også meget, om vi skulle tage derned. Men vi må også bare erkende, at grænsekontrollen ikke sikrer borgernes sikkerhed. Den er hullet som en si, siger Ronny Kølbirk:

- Om det er en terrorist, våben eller stoffer, vi kan få bremsede dernede, det er lige meget. Alle tre dele kan potentielt slå et af vores medlemmer ihjel.”

Fra: <https://nyheder.tv2.dk/samfund/2017-02-10-islamkritisk-borgervaern-man-maa-gerne-have-en-holdning-der-er-lidt-ekstrem>

**Kilde 2:
Joachim B. Olsens postkasse**

”Han er ikke den første, der har prøvet det. At få sin postkasse sprængt i luften nytårsaften af nogle unge ballademagere.

Alligevel havde Liberal Alliances folketingsmedlem Joachim B. Olsen behov for at dele sine frustrationer med sine 24.500 følgere på Facebook.

(..) I sin statusopdatering forklarer han, at han om aftenen d. 31. december bad nogle unge fyre om at forsvinde fra sin vej, fordi de angiveligt fyrede ulovligt fyrværkeri af. Han kontaktede efterfølgende politiet for at gøre dem opmærksomme på narrestregerne, men de havde ikke tid til at rykke ud. Om morgenen d. 1. januar var Joachim B. Olsens postkasse sprængt i luften og baglygten på hans bil smadret.

(..) »Prøv lige at hør her. Der er situationer, hvor det er helt på sin plads at stikke en person en flad. Man kan ikke sætte det på en præcis formel. Det afhænger fuldstændig af situationen,« skriver han (..) »Det er jo nogle, der begår vold mod mig, og så må man forvente en modreaktion. Jeg kunne aldrig nogensinde finde på at begå umotiveret vold mod nogle mennesker,« siger han til BT.”

Fra: <https://jyllands-posten.dk/politik/ECF8339016/Joachim-B.-Olsen-raser-efter-h%25C3%25A6rv-%25C3%25A6rk/>

Kilde 3: Butiksejer delte video af indbrudstyv

"Ifølge dansk lovgivning er det ulovligt at lægge overvågningsbilleder ud på Facebook. Derfor kan butiksejer Henrik Mølbach Thomsen godt gøre sig klar på at modtage en bøde på 3.000 kr. Han lagde en video ud på Facebook af en ung kvinde, der stjal en jakke fra hans modetøjsbutik i Silkeborg. Henrik Thomsens motiv til at lægge videoen ud var at få identificeret kvinden.

(..)

»Når min kone og jeg bruger mange timer hver uge på at arbejde, give en god service og få tingene til at hænge sammen, så strider det stik imod mine principper, når man kvitterer med at stjæle en jakke, og jeg føler mig forurettet. Jeg fortryder ikke min handling. Hvis du ikke vil på Facebook, må du lade være med at stjæle,« siger Henrik Mølbach Thomsen til Jyllands-Posten.

Fra: <https://www.bt.dk/danmark/dansk-butiksejer-lagde-video-af-tyv-paa-nettet-nu-er-han-blevet-politian-meldt-af-t>

Forståelsesspørgsmål

- Til alle kilder:
 - Genfortæl, hvad kilden beskriver.
 - Hvem er det, der skal forsvares og hvordan gøres det?
- Hvorfor deltog DmoS i grænseaktionen (kilde 1)?
- Hvilke overvejelser havde talsmand Ronny Kølbirk forud for grænseaktionen?
- Hvornår er det ifølge Joachim B. Olsen i orden at øve vold mod andre (kilde 2)?
- Er det lovligt at lægge overvågningsbilleder på facebook (kilde 3)?
- Hvorfor gør butiksejeren det alligevel?

Analyse af kilden

- Er der tale om selvtægt eller selvforsvar i de tre kilder?
- Hvorfor tror du, Joachim B. Olsen synes, det kan være i orden at "stikke en flad"?
- Hvad tror du, DmoS gør, hvis de stopper én af dem, de er der for at stoppe?
- Hvorfor mon butiksejeren vælger at lægge en video op, selvom det er ulovligt?
- Hvem er det alle tre kilder mangler hjælp fra?
- Hvorfor kommer hjælpen ikke?

Problemstilling / diskussion

- Tror du, det hjælper, at DmoS patruljerer grænsen? Mener du, at de løser deres bekymring på den rigtige måde?
- Er du enig med Joachim B. Olsen? Hvorfor/hvorfor ikke?
- Er du enig med butiksejeren? Hvorfor/hvorfor ikke?
- Find argumenter for og imod, at personerne i kilderne handler, som de gør.
- Kan der være tale om selvtægt og selvforsvar på samme tid?
- Synes du der er tidspunkter, hvor det er ok, at tilsidesætte loven?
- Hvad ville der ske, hvis ingen respekterede loven? Er det et samfund du ville have lyst at leve i?

8. Hvilke fordele er der ved, at magten er delt op i den lovgivende, den dømmende og den udøvende magt?
9. Skal der være videre rammer for at forsvare sig selv, så det fx er lovligt for butiksejeren af dele overvågningsbilleder? Eller så borgere kan hjælpe der, hvor politiet ikke har tid?
10. Formuler selv flere problemstillinger til emnet.

Produkt – Lav et nyhedsfeed

Vælg en situation, hvor du selv synes, det er ok at ty til selvtægt. Hvis du helt er modstander af selvtægt, så find på en situation, der ligner en af de tre kilder.

Præsenter situationen med en nyhed med billeder og tekst. Brug fx:

<http://www.classtools.net/newsfeed/create.php>

Tal til dine klassekammeraters følelser og prøv, hvor mange du kan overbevise med din præsentation.

Du kan også vælge en situation, hvor du ikke synes selvtægt er ok og lav samme øvelse, hvor du prøver at overbevise dine klassekammerater.

Lav derefter en kort fremlæggelse af dit produkt, hvor du forklarer dine valg og sammenhængen med emnet.

Undringsspørgsmål

- + Hvem tror du det ville være til gavn for, hvis ikke retsstaten fungerede?
- + Hvilke andre undringsspørgsmål kan du stille til emnet?

For billedet af politi gælder følgende licens:

<https://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/deed.da>

Statuen er fra pxhere med CC0-licens.